

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„Полицијски гласник“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника прве класе среза алексиначког, са платом коју је и до сада имао, Љубомира Рајића, начелника исте класе среза левачког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза левачког Милорада Наумовића, начелника исте класе среза моравског, округа нишког, — по потреби службе; и

за начелника треће класе среза моравског, округа нишког, Милана Ђукића, начелника исте класе среза алексиначког, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. октобра 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за члана друге класе управе вароши Београда, са платом коју је до сада имао, Живана Станковића, управника друге класе београдског казненог завода, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. октобра 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара друге класе начелства округа ужичког Мирка Гавриловића, полицијског писара исте класе среза љубињског, — по потреби службе, без права на путне и селидбене трошкове; и

за полицијског писара треће класе среза љубињског Милутина В. Петрашиновића, полицијског писара исте класе начелства округа ужичког, — по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. октобра 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза поречког Д-р. Боривоја К. Јаховића, дипломисаног лекара и бившег државног питомца.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 6. октобра 1906. године Бр. 6675, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Јован Собјески, чиновник железничке дирекције, олд., родом из Панчева, и угарски поданик, по својој молби прими у српско поданство заједно са женом Матилдом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из досадањег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 13. октобра 1906. године Бр. 6745, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Јордан М. Бабамовић, учитељ, родом из Штина у Турској и поданик исте државе, по својој молби, прими у српско поданство заједно са својом женом Зорком и малолетним сином Михаилом, изузетно од §. 44. грађанског закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1906. г. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у први редован сазив за 1. октобар 1906. год., које гласи:

„Да се село „Бабе“ по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје досадање општине „ропочевачке“, у срезу космајском, округа београдског, и за себе образује општину под називом општина „бабљанска“, — у истом срезу и округу“.

„Да се село „Трипково“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје досадање општине „шљивачке“ у срезу златиборском, округа ужичког, и придода општини „качерској“, — у истом срезу и округу“.

„Да се село „Глобаре“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје досадање општине „шашиловачке“ у срезу расинском, округа крушевачког, и придода општини „падешкој“, — у истом срезу и округу“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. октобра 1906. г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу септембру 1906. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца септембра извршено је у Србији:

1. Убиства	37
2. Детоубиства	1
3. Нехотичних убиства	5
4. Покушаја убиства	27
5. Разбојништва	10
6. Силовања	2
7. Тешких телесних повреда	14
8. Паљевина	35
9. Опасних крађа	136
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	8

Од изложених дела пронађено је:
 Убистава **33** или 90 %
 Детоубистава **1** » 100 %
 Нехотичних убистава **5** » 100 %
 Покушаја убистава **21** » 77,7 %
 Разбојништава **7** » 70 %
 Силовања **2** » 100 %
 Тешких телесних повреда **14** » 100 %
 Паљевина **7** » 20 %
 Опасних крађа **41** или 30 %
 Злонамерних поништаја ту-
 ђих ствари **3** или 37,5 %

Највећи број убистава извршен је по-
 моћу *ватреног оружја* (19), затим помоћу
оштрог (9), помоћу *тупог* (8), и *задав-*
љивањем (1).

Узроци са којих су ова убиства из-
 вршена леже: у *међусобној свађи* за 13
 случајева, у *освети* за 9, у *користољубљу*
 за 5, у *домаћој распри* за 2, у *нужној*
одбрани за 2, и у *љубомори* за 1 случај. За
 осталих пет случајева узроци су не-
 познати.

Посматрана према местима у којима
 су извршена, изложена убиства јављају
 се: у срезу јабланичком **4** (1 непронађено),
 у срезу гружанском **4**, у срезу расинском
3 (1 непронађено), у срезу љубишком **2**,
 у срезу трнавском **2**, и по **1** у срезovima:
 оба посавска, грочанском, ваљевском,
 пчињском, власотиначком, крагујевачком,
 ражањском, сврљишском, нишавском, мач-
 ванском, млавском, хомољском, звишском,
 рамском (непронађено), орашском, јасе-
 ничком окр. смедеревског, бољевачком,
 косаничком, моравичком, жичком (непро-
 нађено) и у вароши Неготину.

Детоубиство је извршено у Крагу-
 јевцу.

Нехотична убиства извршена су у
 срезovima: беличком, бањском, бољевач-
 ком, трнавском и у вароши Београду.

Покушаји убистава извршени су: у
 срезу јабланичком **5** (4 непронађена), у ср-
 јадранском **2**, у срезу млавском **2**, у срезу
 косаничком **2** (1 непронађен), у срезу по-
 жешком **2**, и по **1** у срезovima: подгор-
 ском, посавском окр. ваљевског, пчињском,
 лесковачком, трстеничком, ражањском,
 параћинском (непронађен), нишском, мач-
 ванском, пожаревачком, таковском, ора-
 шком, бољевачком и црногорском.

Већина ових дела извршена су у међу-
 собној свађи.

Разбојништва су извршена: у срезу
 гружанском **2** (оба непронађена), и по **1**
 у срезovima: грочанском, масуричком,
 трстеничком, левачком (непронађено), па-
 раћинском, азбуковачком, моравском окр.
 пожаревачког и подунавском.

Силовања су извршена у срезovima:
 посавском окр. београдског и бањском.

Тешке телесне повреде извршене су:
 у срезу ражањском **2**, у срезу темнишком
2 и по **1** у срезovima: оба колубарска,
 власотиначком, деспотовачком, мачван-
 ском, азбуковачком, пожаревачком, мо-
 равском окр. пожаревачког, јасеничком
 окр. смедеревског и вароши Нишу.

Паљевине су извршене: у срезу по-
 дунавском **5** (2 пронађене), у срезу мо-
 равском окр. нишском **3**, у срезу врачарском
2 (1 пронађена), у срезу мачванском **2**,

у срезу јадранском **2** (1 пронађена), у
 срезу моравском окр. пожаревачког **2**
 (1 пронађена), у срезу таковском **2** и по
1 у срезovima: грочанском, колубарском
 окр. београдског, јабланичком, лепеничком
 (пронађена), трстеничком, деспотовачком,
 беличком, алексиначком, нишском, сврљи-
 шком, рађевском, орашском, заглавском,
 зајечарском, добричком, златиборском
 (пронађена) и моравичком.

Вредност свих ових паљевина износи
 око **11.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у Бео-
 граду **13** (5 пронађених), у срезу млав-
 ском **12** (1 пронађена), у срезу пожар-
 евачком **9**, у срезу подунавском **6** (3 про-
 нађене), у срезу голубачком **5**, у срезу
 грочанском **4** (1 пронађена), у срезу ја-
 бланичком **4** (2 пронађене), у Нишу **4**
 (1 пронађена), у срезу јадранском **4** (1
 пронађена), у срезу крајинском **3**, у срезу
 крагујевачком **3** (1 пронађена), у Крагу-
 јевцу **3**, у срезу моравичком **3**, у срезу
 брзопаланачком **2** (обе пронађене), у срезу
 гружанском **2**, у срезу лепеничком **2**
 (1 пронађена), у срезу ражањском **2**, у
 срезу трстеничком **2** (1 пронађена), у срезу
 беличком **2** (1 пронађена), у срезу ни-
 шавском **2**, у срезу белоаланачком **2**, у
 Шапцу **2** (1 пронађена), у срезу посаво-
 тамнавском **2** (обе пронађене), у Пожа-
 ревцу **2** (1 пронађена), у срезу хомољ-
 ском **2**, у срезу рамском **2** (обе прона-
 ђене), у срезу орашском **2** (1 пронађена),
 у срезу јасеничком окр. смедеревског **2**
 (1 пронађена), у срезу зајечарском **2** (обе
 пронађене), у срезу бољевачком **2**, у срезу
 тимочком **2**, у срезу косаничком **2** (обе
 пронађене), и по **1** у срезovima: колу-
 барском окр. београдског (пронађена),

подгорском, посавском окр. ваљевског
 (пронађена), колубарском окр. ваљевског,
 тамнавском (пронађена), пчињском, пола-
 ничком, коплицком, расинском, ресав-
 ском, темнишком (пронађена), алекси-
 начком, бањском (пронађена), нишском,
 сврљишском (пронађена), лужничком (про-
 нађена), мачванском, азбуковачком, рађев-
 ском, качерском (пронађена), таковском,
 добричком, пожешком, аријском (прона-
 ђена) и жичком.

Вредност свих ових крађа износи око
15.600 динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари
 било је: у срезу подунавском **2** (оба
 пронађена) и по **1** у срезovima: посавском
 окр. београдског, брзопаланачком (про-
 нађен), трстеничком, посаво-тамнавском,
 јадранском и студеничком.

Вредност уништених ствари износи
 око **500** динара.

Поред изложених дела у току месеца
 септембра извршено је у Србији још и
15 самоубистава, и то: у срезу студи-
 ничком **2** и по **1** у срезovima: ражањском,
 жупском, бањском, лужничком, посаво-
 тамнавском, јасеничком окр. смедерев-
 ског, бољевачком, тимочком, прокуначком,
 црногорском, аријском и у варошима:
 Београду и Нишу.

Ова самоубиства извршена су: *веша-*
њем 8, *ватреним оружјем* 4, *дављењем у*
води 1, *клањем* 1 и *тровањем* 1, а узроци
 њиховом извршењу леже: у *дугој болести*
 за 6 случајева, у *душевној поремећености*
 за 1, у *аујанству* за 1, у *домаћој распри*
 за 1 и у *чистољубљу* за 1. За осталих
 5 случајева узроци су непознати.

Општи преглед до сада изложених дела
 овакав је:

Технички број	О К Р У Ж И	ОКРУЖИ										
		Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	—	1	1	1	4	5	1	—
2	« ваљевски	2	—	—	2	—	—	1	—	4	—	—
3	« врањски	6	—	—	7	1	—	1	1	6	—	—
4	« крагујевачки	5	1	—	—	2	—	—	1	10	—	—
5	« крајински	1	—	—	—	—	—	—	—	5	1	—
6	« крушевачки	4	—	—	2	1	—	2	1	6	1	2
7	« моравски	—	—	1	1	2	—	3	2	4	—	—
8	« нишки	1	—	1	1	—	1	1	6	8	—	2
9	« пиротски	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1
10	« подрински	1	—	—	3	1	—	2	5	11	2	1
11	« пожаревачки	4	—	—	3	1	—	2	2	32	—	—
12	« руднички	2	—	—	1	—	—	—	2	2	—	—
13	« смедеревски	2	—	—	1	1	—	1	6	10	2	1
14	« тимочки	1	—	—	1	—	—	—	2	6	—	2
15	« топлички	1	—	1	2	—	—	—	1	3	—	1
16	« ужички	—	—	—	3	—	—	—	1	2	—	2
17	« чачански	4	—	1	—	—	—	—	1	4	1	2
18	Управа града Београда	—	—	1	—	—	—	—	—	13	—	1
Свега:		37	1	5	27	10	2	14	35	136	8	15

Из канцеларије Антропометријско - Полицијског одељења Министарства
 унутрашњих Дела, 24. октобра 1906. год. Абр. 1055. у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СТРУЧНИ ДЕО

ПИЈАНАЧКА ЉУБОМОРА.

(НАСТАВАК)

По свој прилици истога је порекла и исте природе и она појава, да је обично љубоморан пијанац ове врсте у испољавању своје страсти много обазривији, него што су љубоморни пијанци оних других врста — нарочито у почетку своје болести. Тако н. пр. он неће „своју неверну жену“ онако сурово и јавно пред целим светом нападати — као што то обично чине потатори, обузети пијаначком љубомором оне друге врсте — него ће се ипак „разумно“ савлађивати. Сузбијаће и притајиваће своју страст неко извесно време, али не у намери, да је тако сасвим савлада, него да међутим добро размисли и пресуди, како ће „целу ствар што лакше доказати,“ и на чисто извести. Трагаће и испитиваће у томе правцу све дотле, док не успе, да за своју сумњу прибере толико доказа, колико му се учини да је потребно. Тек онда ће те доказе изнети и на свој начин употребити.

Па и при сабирању доказног материјала против неверне жене и њених љубазника показује љубоморан пијанац у овој врсти љубоморе више свесне саморадне, разбора и доследности. Не зауставља се тек површно и сумарно само на оним приликама и појавама, које су се тренутно стекле и јаче истакле, да ону сумњу у њему изазову — као што смо то видели код пијаначке љубоморе оне друге врсте — него брижљиво тражи, па махом и налази све више и више нових момената, који га у тој сумњи утврђују, и којима ће касније као доказима своју оптужбу поткрепити. Његови закључци у томе правцу нису тек само тренутне комбинације и лако везане релације, него баш производи дубег и дубљег посматрања; свестраног, компликованог размислања, а по гдекада и тако оштроумног резонувања, да и другима могу импоновати. Сваку појаву и сваку прилику, која би ма из далека имала какве везе с особама и предметима његове љубоморе, подвргава оп брижљивом проучавању и строгој критици. Тако ће н. пр. и најобичније писмо своје жене или друге које сумњиве особе испитивати до најситнијих појединости: неуморно проучавати и његов облик и његову садржину — све дотле, док најпосле (у оном предубеђењу) и опет на њему не нађе нешто, што ће му сумњу потврдити, а доцније и као доказ послужити. По гдекада је у томе тако стрепљив и консеквентан, да га месецима једно питање интересује; да месецима за једним трагом иде, док се најпосле не увери, да је доиста у томе успео. Има случајева, кад му ни то није доста, да само траг прати, него још и сам на свој начин покушава, како би нове доказе вештачки изазвао — подмећући лукаво замке онима, на које сумња, не би ли се у њих ухватили. У тој намери прави н. пр. на по-

стељи, на вратима, на прозорима, на патосу и т. д. нарочите знаке, по којима би касније могао познати, је ли му жена „примала какве посете;“ шта се све за време његовог одсуства код његове куће збивало и т. д. Шта више: сам намерно и подмукло ствара својој жени и својим супарницима згоде и прилике за састанке и договоре, не би ли их тим начином што лакше искушао и у неверству ухватио. — А како је обично такав болесник већ и онако том сумњом толико обузет, да све те податке и све те покушаје, ма како они испали, ипак на свој начин тумачи: то је онда сасвим природно, да ће резултати његовог истраживања махом испасти позитивно — т. ј. да ће болесник у свакој такој прилици наћи за себе доста и довољно поуздана доказна материјала, како би неверну жену и њена љубазника могао на одговор узети.

Али не само садашњост, него и цела прошлост брачног живота (или ванбрачног саживљења) служи љубоморном пијанцу ове врсте као извор, из којег ће црпсти доказе за оптужбу против своје жене и њених саучесника у браколомству. С тога је у пијаначкој љубомори те врсте сасвим обична појава, да се болесник враћа чак и на поједине моменте из даље прошлости свога живота; да их у томе правцу испитује; да о њима на тој основи размисли, и да их у томе смислу процењује. Подгревајући и претресајући тако поједине догађаје из ранијих времена свог брачног живота љубоморан пијанац те врсте гледа их сада већ „другим очима“ (јер је под утицајем оне сумње), а то је опет узрок, за што увек нађе повода, како ће и најобичнији податак тумачити онако, да одговора данашњем његовом душевном стању. Тако н. пр. често испитује датум, кад му је које дете рођено, па по тим датумима срачунава, кад га је жена могла зачети. Ако му се ти рачуни тачно — на дан — не подударају са неким његовим рачунима из брачног живота, онда је то потпун доказ, да му је жена то дете ванбрачно зачала¹⁾ И сад му се тек „отварају очи“; и сад му тек постаје све јасно: — зашто се н. пр. при рођењу тога детета лекар онако необично понашао; зашто се бабица онако „збуњено и чудно с породиљом дошаптавала“; за што је баш то дете плаво, а сва му друга деца црномањаста или смеђа; за што се то дете од њега увек склањало и туђило; за што су и сама деца према њему друкчија била и т. д. Шта више, сад се тек „добро сећа“, како се и сама жена о свему томе „нехотице и случајно издала, или како му је супарник све то у полу „признао“. — Најпосле има и таквих случајева, где љубоморан супруг те врсте заилази још у ранију прошлост своје жене, и из ње црпе свој доказни материјал. Сећа се н. пр. поје-

диних момената из њеног девовања и ашиковања с другима; претреса појединости из времена, кад је била за њега испрошена; подвргава строжијој критици све доживљаје њихове прве ноћи... и т. д.: па их сада — под утицајем оживеле сумње — тумачи тако, да му ти подаци служе као доказ за брачну неисправност његове жене.

Разуме се, да је и то сећање љубоморног пијанца те врсте врло често варљиво и непоуздано. Или су сами подаци ображени и неистинити, или им је тумачење погрешно, — а то је сасвим природно. Ваља увек на уму имати, да је такав болесник вазда под утицајем својих варљивих идеја, па да су и његова опажања из прошлости и његова тумачења тих опажања тог истог порекла, или бар тесно везана за њих. Зато такви болесници често — и нехотице и несвесно — у томе смислу испредају, измишљају и лажу, или бар своје сећање према томе правцу коригују, удешавају и дотерују — дакле управо у својим илузијама и податке из прошлости фалсификују. — По гдекада — и ако баш врло ретко — дешавају се случајеви, да такав болесник добија и халуцинације (sensuum fallacia ebriosa) — као што смо их видели код оне друге врсте пијаначке љубоморе. Обичне су халуцинације органа за мирисање (носа), јер је то чуло и онако тешње везано за сексуалан живот.

Ни у даљем току болест не мења свој карактер и често свршава сличним катастрофама, као и оне раније врсте пијаначке љубоморе (насиљем, самоубијством, убиством жене, деце, а по гдекад и супарника и т. д.). Шта више: и у нарочитим стручним заводима, где се одржава потпуна апстиненција од алкохола, не показује баш знатан успех. На против: има случајева, где се код таквих болесника још тиме, што их од куће и породице одвојимо и у стручан завод сместимо, поједини појави болести — нарочито за прво време болничког лечења — још појачају. И сам тај корак своје породице или својих пријатеља тумаче такви болесници на свој начин: т. ј. као zgodно смишљену и вешто изведену махинацију своје неверне жене и њених „пријатеља“. Њиховим утицајем и заузимањем пошло је њој за руком, да крунише „своје грехе и своја недела“, те да га још и за луда прогласи. „Стрпали су га здрава — читава у лудницу — само за то, да га с пута уклоне, како им њиховим забрањеним и грешним односима не би сметао. Нису ни од тога презали, да га злочиначки жива сахране, кад већ нису могли успети, да га на други начин упропасте“.

Таком схватању ситуације одговара од прилике и држање болесниково према целој околини, а нарочито према жени и њеним „пријатељима“. Њене посете болесник махом и не прима. „Не ће да је види“, јер је тврдо уверен, да она к њему долази само у намери, како би га што лакше упропастила. Ако је баш и прими, пази јој на сваки миг и на сваку реч. Нарочито је не пушта из очију, кад се она обраћа лекару или болничару. Ако се још усуди, да се с њим баш „дошаптава“ и „догунђава“, већ му је „јасно“, да је

¹⁾ Леп пример те врсте наводи Крепелин. Један болесник — иначе потатор — није хтео да призна своје дете као брачно — само за то, што је он у оном времену, кад се оно могло зачети, био неколико дана на путу. У његовом одсуству сусед је његовој жени помагао, кад им се крава телала — и ако то, по његовом мишљењу, ипак није било потребно. Kraepelin; 7. Aufl.; стр. 131.

то неки нов споразум; нека нова завера против њега. Ној је, наравно, с тим људима најлакше... кад је већ и онако „бацила образ под ноге“. С тога и из болнице живо ради, како да и њу и њене љубазнике окриви. Пише н. пр. писма, у којима на дугачко и живим бојама износи „сва њихова неваљалства и недела“, а нарочито ово последње. По гдекада оптужује и власти, како с његовом неверном женом и њеним протекторима заједнички раде, да га баш сасвим упропасте — подмећући им као мотив или опет неке уображене љубавне односе²⁾, или користољубље друге које врсте — н. пр. велико мито, изглед на високу протекцију и сјајну каријеру и т. д. Ову последњу мисао испреда и разради по гдекада тако, да већ пређе у неку врсту мегаломаније („величања“). Уобрази се, да његова жена „својим лаким животом заслужује врло велике суме новаца, па да њима на све стране баца и мити; да су јој љубазници највећи људи у месту или најзнатнији прваци у држави, који имају сву власт у рукама; да је довољна само једна реч од њене стране, па ће све власти по њеној вољи чинити и т. д. — у кратко: да му је жена свемоћна.

(свршиће се)

Д-р М. Јовановић-Батут

О КРИВОКЛЕТСТВУ

и осталим кривичним делима ове врсте.

(с обзиром на прописе Гл. XXVII. Казн. Зак. Краљ. Србије од 29. марта 1860. год. §§ 266 до 276 закљ., и на прописе IX. Одељка Казн. Зак. за царство Немачко од 15. маја 1871. године §§ 153 до 163 закључно).

пише М. С. Ђуричић,
члан касационога суда

(наставак)

По кривичном судском поступку:

- а.) Заклетва вештака § 56. крив. суд. п.
- б.) Заклетва сведочка § 112. и 113.
- в.) Заклетва прив. тужиоца § 116.

Наш крив. суд. пост. не превиђа промисорску заклетву и све означене заклетве асерторске су.

Све заклетве полажу се лично а никако оредством пуномоћника.

Према прописаним формама заклетве битно је: да се онај, који се заклина, позива на Бога, употребом речи означених у закону. Без тога заклетва не би вредила. Ну, ако би онај, који се заклина у овом погледу учинио сасвим незнатне измене, то не би искључило правну важност заклетве н. пр. кад би казао „заклињем се у Бога“ место „Богом“ и томе подобно. Исто тако, ако би онај, који се заклина додао прописаној форми још штогод, н. пр. „Богом Творцем“ или „Богом Вишњим“ или „Амин“, то такође не би сметало важности заклетве.¹⁵⁾ (Superflua non nocent)

²⁾ Пример у: Kraft—Ebing, Gerichtliche Psychopathologie; П. Aufl 2. Anig. 1900. Seite: 188.

¹⁵⁾ Тако Олсхаузен § 153. п. 1, Биндинг, ст. 120, Хелшнер II 907, Мајер 725, Меркел 405; противно

Сама околност, што би заклетва, место усмено, била дата писмено, не би њен правни значај умањила.¹⁶⁾

4) *Појам кривоклетства.* Кривоклетство је полагање лажне заклетве, понуђене или враћене или од суда наложене или лажне сведочке заклетве или заклетве вештака, пред влашћу у опште надлежном за примање таквих заклетви.¹⁷⁾

Кривоклетство (Meineid) у ужем или правом смислу јесте полагање лажне асерторске заклетве, којој претходи лажни исказ, који се заклетвом утврђује.

Друга врста лажне заклетве, када је промисорска заклетва, може се у ширем смислу сматрати за кривоклетство, а у ужем смислу овај деликт зове се повреда заклетве¹⁸⁾ (клетво-преступљење, прекршај заклетве, Eidbruch).

Ну, како се, према утврђеном појму кривоклетства, као кривоклетство сматра лажни исказ, потврђен заклетвом пред надлежном влашћу, то повреда заклетве није ништа друго него кривоклетство, у сваком случају, кад је заклетвом обећано да се да¹⁹⁾ прави исказ, па је дат лажан.

Само овака повреда заклетве чини кривоклетство у ширем смислу, које се и по правним посљедицама и по закону не разликује од кривоклетства у правом или ужем смислу.

Међутим сасвим је друга ствар, ако се промисорском заклетвом обећава, да ће се што чинити или не чинити, па би се доцније поступило противно положењу заклетви. Ово би био случај повреде заклетве, који се као самосталан деликт предвиђа само за случајеве изложене у § 275 казн. зак. (в. и § 162 нем. казн. зак.) о чему ће доцније бити нарочита говора.

Основна деликта очевидно лежи у повреди законске норме, којом се утврђује дужност: да се власти под заклетвом покаже истина. Деликт ће стојати увек, кад стоји ова дужност за исказивање истине, па је противно њој поступљено. С тога религиозни моменат овде и није главни, већ споредни, а главни је моменат — повреда законом утврђене дужности за исказивање истине.²⁰⁾

5) *Анализа кажњивог дела.* Пошто смо изнели појам о деликту кривоклетства у опште, сада ћемо га анализирати на његове елементе и о свакоме од њих говорићемо посебно и детаљно.

Елементи кажњивог кривоклетства ови су:

I Заклетва; II Исказ учинен пред влашћу; III Власт надлежна за примање таквих заклетви у опште; IV Лажност ис-

кази; V Способност учиниоца за полагање заклетве.

I Заклетва.

Шта је заклетва, изнели смо у одељку под 3).

Очевидно је да само заклетва, предвиђена законом, може бити елемент кажњивог дела.

У осталом, што се тиче присталица разних вероисповеди, ако би закон допуштао разне саставе заклетвине формуле заклетва би важила и онда, кад би учинилац положио исту у којој другој од прописаних форми, а не у оној, која би била прописана за присталице његове религије. Главни је то: да је учинилац био свестан да чини законски важећу заклетву.²¹⁾ Овај разлог оснива се на раније изнетоме гледишту да религиозни моменат за утврђивање деликта није главни већ споредни.

Исто тако није битна ни та околност, што се по закону тражи, да орган власти који прима заклетву, учини законом предвиђену напомену о важности заклетве, а ни то, што учинилац при полагању заклетве не би дигао десну руку у вис (како се то тражи по §§ 59. и 63. нем. крив. суд. пост.) или код нас, не би ставио десну руку на еванђеље²²⁾ (в. §§ 113. крив. суд. пост. и 277. и 278. грађ. суд. пост.)

Има довољно разлога да се дужносна заклетва што ређе употребљава од стране законодавца. На тај начин, с једне стране документира се њена важност, а с друге стране штете се лица, која пред властима дају исказе, од честога заклинања.

У тој цели заклетвом се уравнива заклетви: а) кад извесна лица зарад потврде својих исказа даду само свечано уверење, по извесној прописној форми (269 т. 1. крив. суд. пост.); б) за сва лица кад у извесним случајевима само уверење даду, с позивањем на раније положену

²¹⁾ Хелшнер II 907, Олсхаузен код § 153. п 1, X. Мајер 725, Лист А. И. с. 141.

Слично овоме смограмо да и код нас, кад би каква свештеник, противно одредби § 234. грађ. суд. поступка in fine, заклетву положио као и остали сведоци, она би била потпуно правно важећа.

²²⁾ Хелшнер II 908, Лист А. И. с. 141, Олсхаузен код § 153 п. 1, Ценић за прву околност код § 266. казн. зак.

У нашој дугогодишњој судској пракси имали смо много пута прилике, да видимо примену заклетве у суду, без стављања руке на јеванђеље. Ово бива обично при претресима, у случају кад је испитано много сведока, па се сви од једном заклинају. Сви сведоци не могу да приступе ономе једном јеванђељу, што је у судници; онда председавајући нареди онима, који су удаљени: да ставе по три прста своје десне руке, место на јеванђеље, на рамена пред њима стојећих сведока. Бивало је да председавајући место тога нареди: да овако удаљени сведоци дигну руку у вис (са састављеном три прста, којима се ми крстимо) и тако полажу за летву.

У колико нам је познато правна важност овако изузете заклетве није никад оспоравана.

Са свим је друго питање и нема везе са постојањем деликта: а) да ли председавајући требао овако заклетву да врши и б) да ли би је он на овај начин морао да прими од онога, који се заклина, ако овај не би хтео друкчије заклетву да положи?

На прво питање одговарамо: да судија може тако да поступи, али да ипак овако поступање не препоручујемо, јер оно не одговара, и ако споредноме делу заклетвине форме; на друго питање одговарамо одречно.

Лист ст. 707, који вели: да неупотреба речи „заклињем се“ или става „Тако ми Бог помогао“ не би спречавала да се узме да стоји кривоклетство.

¹⁶⁾ На пр. кад би се неко лице, које има да се заклина представило као него и ако то не би било, и онда од њега била изузета, место прописне усмене, писмена заклетва. Тако: Олсхаузен § 153. п 1, Биндинг стр. 120. Хеманар II 908.

¹⁷⁾ Г. Биндинг с. 113.

¹⁸⁾ Олсхаузен код § 154. п. 4.

¹⁹⁾ Биндинг с. 116, X. Мајер 827; Лист 709 у погледу на кривоклетство сведока.

²⁰⁾ Хелшнер II 905, Биндинг 127.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

заклетву (§ 269. т. 2. казн. зак.), и в) кад званичници или чиновници у извесним случајевима само свечано уверење учине (§ 269. т. 3. казн. зак.; види и § 155. немач. казн. зак.)

Тако, дакле, по означеном закону, као заклетва се сматра:

1) Кад свештена и духовна лица и у опште чланови верозаконог друштва, којима закон дозвољава, да место заклетве само торжанствено уверење дати могу, по прописној форми ово уверење учине. (т. 1 § 269 нашег к. зак.; т. 1 § 155 немач. казн. зак. и § 64. нем. крив. пост.)

Ова одредба код нас не налази управо никакве примене, јер по нашим законима нема ни религиозних друштава ни духовних лица, којима је допуштено, да дају какво свечано уверење, које би имало правни значај заклетве, једино што по § 234 грађ. суд. пост. митрополити и владике не полажу заклетву као сведоци по грађанским процесима. Ну, како се и од њих не тражи да учини какву свечану изјаву, која би заменила заклетву, држимо да се ни на њих ова одредба не може применити. Према томе, ако би исказ ових лица био лажан, то би било без вредности у казнено-правном погледу. Сам лажни исказ, који није потврђен ни заклетвом ни свечаним уверењем учињеним у прописној форми не даје битни елемент за деликт кривоклетства.²³⁾

(наставиће се)

О одговорности државе и чиновника према трећим лицима за штету, коју чиновник учини у вршењу званичне дужности.*)

А. Општа посматрања.

1. У римском праву сматрала су се правна лица (удружења, корпорације, задужбине, фондови) као правни субјекти, као носиоци права и обавеза, али она нису могла изјављивати вољу и њоме предузимати правне послове, већ су то за

²³⁾ Наш коментатор Ценић, овде наводи да и код нас има Менонита (извесна религиозна секта) и вели да се они рукују с оним, који од њих има заклетву да прими и том приликом изјављују, да ће о свему што буду питани истину казати, па то код њих као и заклетва важи. Нисмо чули да присталица ове религије код нас има, али ако би их било, таква им изјава по нашим законима не би ништа вредила, по што код нас нема закона који би њима допуштао да могу сличним изјавама заменити дужносну заклетву.

Питање је, кад би се неко лице (наравно онде, гди се такве изјаве оваквим лицима допуштају) лажно издало за Менонита и у место да се на свој исказ закуне, употребило потврду формулу овога друштва, би ли тада постојало кривоклетство? Одговор је одречан. Тако Виндинг с 121, Олхаузен код § 155. и г. Лист А. П. с. 145.

*) Питање о коме ћу говорити у овој расправи, није, колико је мени познато, стручно расправљано у нашој литератури, и ако оно заслужује пажњу правника. За то сам га и обрадио с нарочитим обзиром на наше законодавство. Али, ради бољег разумевања нашег законодавства, а и с погледом на будући српски грађан. законик, на чију се реформу, као што сам чуо, већ на надлежном месту помишља, сматрао сам за потребно да нарочито изнесем како је ово питање регулисано у страном, особито немачком законодавству, у коме је на реду сада коначно решење његово. О њему је расправљано и резолюција донесена на овогодишњем збору удружења немачких правника у Киљу. Писац.

правна лица радили њихови заступници. Правно је лице дакле било *неспособно за исправну радњу и извршење деликта*, исто онако као што су то душевно болесна лица и деца испод 7 година (в. §§ 533. и 807. грађ. зак.) За друго се у теорији приватног права сматрало, да они послови, које би за правно лице његов заступник предузео у име правног лица и у постављеним му границама, истина обвезују исто, али да се правно узима, да те послове није предузело правно лице *само собом*, већ заступник за правно лице. Према овоме излазило је да кад правно лице не може имати своје воље, кад за њега друго неко лице (физичко) треба вољу да изјави, да онда правно лице не може извршити ни недозвољено дело, нити за ово бити одговорно, пошто је за извршење недозвољеног дела потребно имати воље, одлучити се и извршити исто. Заступништва пак у деликтима не може бити; ја не могу кога овластити, да за мене изврши неко недозвољено дело тако да ја као властодавац а не заступник као учинилац одговара, већ може само или учинилац одговарати или обојица (један као подбадач а други као учинилац). Из овога је следовало да по римском праву правна лица нису могла одговарати за деликте. Ако би заступник кога правног лица извршио неко недозвољено дело, па баш и у вршењу некога посла за правно лице, онда се ово недозвољено дело није сматрало као дело правног лица и за њ оно није било одговорно.¹⁾

2. На супрот томе становишту старије теорије, у модерној се теорији приватног права све више и више усваја гледиште, да и т. зв. правна, или како их је старија теорија називала, морална лица (в. § 36. нашег грађ. зак.) имају своју вољу, па услед тога да и она одговарају за поступке својих органа, и то како за правне послове, тако и за недозвољена дела — деликте. Овај правни принцип усвојио је и немачки грађански законик од 1896. године. По њему се сматра да правна лица имају своје органе (одређене у статутима, којима је друштво једно основано, или у уставу и закону, ако је у питању правно лице јавно-правног карактера), на пр. управни одбор друштва, председника и чланове општин. суда заједно са одборницима, законом постављене државне чиновнике и т. д. То што ти органи правног лица у вршењу одређене им дужности учине, сматра се да је само правно лице учинило. Воља ових лица јесте воља правног лица. Правно лице дакле одговара у области права исто онако као и физичка лица за своје поступке, дозвољене и недозвољене, јер оно средством телесних органа (као физичко лице средством својих органа) може радити па и недозвољено дело извршити.²⁾³⁾ За објашњење

¹⁾ в. I. 15. § 1. D. 4, 3: Quid enim municipes dolo facere possunt?

²⁾ В. Enneccerus, Das bürgerl. Recht I S. 82. Dernburg, Das bürgerl. Recht I B. стр. 188. и 189. Вранети ову одговорност правних лица и за недозвољена дела својих органа, Дерибург вели с разлогом: «Али здрав правни осећај у теорији и пракси, нарочито у Пруској, био је противан томе да се правном лицу признају користи од саобраћаја, а да се оно ослободи одговорности за учињену штету.»

нека послужи овај пример: са председником једнога удружења упустио сам се у преговоре о куповини извесних акција. По статутима удружења председник је овлашћен за послове ове врсте. Преварили ме председник у овој куповини (прода ми на пр. лажне акције), онда ће се по теорији, усвојеној у немач. грађ. законик, сматрати, да је превару само удружење извршило и за накнаду штете одговараће ми само удружење а не његов председник. Наравно да се удружење на председника ради регреса може обратити.⁴⁾

³⁾ § 31. немач. грађ. зак.: «Друштво је одговорно за штету, коју неком трећем лицу нанесе управни одбор, неки члан одбора или други неки статутима одређени заступник друштва, својом радњом извршеном у отправљању послова, који у његов делокруг спадају, а која на накнаду штете обвезује.» По § 86. важи овај законски пропис и за задужбине. А § 89. гласи: «Пропис § 31. грађ. зак. налази одговарајућу примену на фискус, као и на друштва, задужбине и заводе јавног права.» Исто тако и прописи §§ 65. и 66. пројекта швајцарског грађ. зак. од 28. маја 1904. год. Тако §. 65. гласи: «Правна су лица способна за правну радњу чим у сагласности са законом и статутима буду остављени за то неизбежни органи.» А у § 66. наређује се: «Органи су позвани да дају изразу вољи правног лица. Својом делатношћу као органи обвезују они правно лице, и то како закључивањем правних послова, тако и другим својим поступцима. Ипак су лица, која као органи делују, за своју кривицу и лично одговорна.» В. и А. Борђевића Систем грађ. права књ. I. стр. 298, који заступа гледиште старије теорије да правна лица немају способности ни за правну радњу ни за деликте. В. и Krainz, System I. стр. 208. и 214., који, истина, не сматра да правна лица имају своју вољу, већ да су она, исто као и деца и душевно болесна, неспособна за правну радњу, те за њих раде њихови заступници. Али и поред тога Крајнц заступа мишљење да правна лица одговарају за поступке својих заступника и то како у области закључених правних послова тако и за деликте, учињене од заступника у вршењу поверене им дужности.

⁴⁾ По овој дакле теорији немач. грађ. зак. сматра се да је све оно, што је орган једног правног лица учинио вршећи статутима или правилима поверену му дужност, учинило само правно лице, које за то има и грађанску одговорност да понесе. Међутим при овоме ваља разликовати оне поступке, које орган једнога правног лица учини *не у вршењу повереног посла*, већ *приликом вршења истога*. Тако у горњем примеру председник удружења украде ми што год из чепа, док сам с њим о куповини акција преговарао. За овај поступак он лично одговара, и за накнаду по могу се на удружење обратити, већ на самога учиниоца. У овом конкретном случају он није радио као орган удружења. В. Staudinger Kom. z. bürgerl. Gb. стр. 157. Ова одговорност правних лица, која преко својих органа раде, простире се не само на правне послове, већ на све послове у опште. Тако ако неко удружење има какву фабрику, којом орган његов управља, онда удружење одговара за сву штету, коју би трећа лица претрпела услед рђавог управљања фабриком од стране органа удружења. В. Enneccerus на нав. м. стр. 99. Што се тиче *кривичне* одговорности и у немачком и у нашем кривичном законик важи правило *societas delinquere non potest*. «Увек, вели Sisic у свом учебнику кривич. права X. изд. стр. 100 и 101., могу кривично на одговор бити узета појединачна лица, која за правно лице раде, а не само правно лице.» Али сам Лист пристао је теорији, да и правна лица могу и треба и кривично да одговарају за поступке својих органа (или боље за своје сопствене поступке), с тога он *de lege ferenda* препоручује ову одговорност. «Једно удружење може се бавити, вели Лист, зеленашким пословима, растурати забрањене снице и многе друге кажњиве радње вршити, па за што се онда не би оно само подвргло казни? Правно пак лице може бити кажњено новчано, или растураним (укидањем) друштва, или одузимањем других права, која оно има.» О овоме интересантном и много расправљаном проблему кривичне одговорности правних лица види код Листа у нав. делу стр. 101. прим. 1. Међутим у нашем законодавству одговара правно лице и кривично и грађански за извесне *истуше*. Тако по § 320. в. казн. зак. «Ако би органи друштва, ра-

ПОУКЕ И УПУТИ

При упућењу на парницу појединих лица, рок за подигнуће парнице има се одредити од дана извршности дотичног решења, а не од дана саопштења.

Милош В. И., инжењер железничке дирекције, молбом од 1. новембра 1903. год. обратио се суду општине града Београда и тражио, да инжењер општински изврши премер имања Браће С. И....., на топчидерском брду, ради убаштинена.

Према овој молби, општински инжењер извршио је премер и поделу овога земљишта и скице предао молиоцу ради израде тапија.

Стараоци масе пок. Васе С. И..... и пок. Димитрија С. И....., молбом од 23. јануара 1904. године поднели су тапије суду општинском на потврду; ну како ове није потписао сусед Станка Ђ....., то ју је суд општине београдске позвао да исте потпише, али ова то није хтела учинити зато, што су Браћа С. И..... оставили у овим тапијама пролаз кроз њено имање и тиме јој крпе право слободног располагања са имањем.

Кад је ова изјава саопштена Милошу В. И., стараоцу масе пок. Васе С. И., он је изјавио, да ће тапије преправити и спорни пут изоставити, што је и учинио. Према овоме суд је позвао суседа Станку да тапију потпише, ну она је изјавила: да ни ову преправљену тапију неће да потпише све док Браћа С. И..... не затворе капију и не престану пролазити кроз њено имање, јер и ако је спорни пут у тапији изостављен, он ипак у ствари постоји.

Поводом овакве изјаве суседа Станке, стараоци поменутих маса поднели су у овременој препису сведочанство од имања — њиве — масе пок. Стевана Ђ., потврђено првостепеним судом за варош Београд 23. јуна 1894. године Бр. 12940., из кога се види, да преко ове њиве имају право службености за пролаз само Браћа С. И.....

Суд општине града Београда нашао је, да су стараоци маса пок. Васе С. И..... и Димитрија С. И..... поднетим сведочанством доказали своје право на службеност пролаза кроз имање масе пок. Стевана Ђ., те да им се према томе ни убаштинена на масена имања не може оспорити. С тога је решењем својим од 25. јануара 1905. године Г.Бр 269., на основу §§ 292., 293., 294. и 295. грађанског закона, с позивом на § 466. грађанског судског поступка и чл. 91. закона о општинама, одлучио, да се Станка Ђ., старалац масе пок. Стевана Ђ., позове да као слабија страна у своме праву потпише као сусед тапију од имања масе пок. Васе С. И..... и Дим. С. И..... у противном, да путем парнице докаже своје право.

По жалби Станке Ђ., ово је решење поништио Министар Унутрашњих Дела примедбама од 6. фебруара 1905. године П.Л. 2801. зато, што суд, упућујући жалбу Станку на парницу, није јој оставио рок, који ће се рачунати од дана извршности решења, већ је оставио рок, који се има рачунати од дана саопштења.

Суд општине београдске, усвајајући примедбе Министрове, решењем од 17. фебруара 1905. године Г.Бр. 515., а на основу §§ 292., 293., 294. и 295. грађанског закона с погледом на § 466. грађанског судског поступка и чл. 91. закона о општинама, одлучио је: да се Станка Ђ., старалац масе пок. Стевана Ђ., као слабија у праву, позове, да за масу, као суседа, потпише тапије, а ако то неће да учини, онда да у року од 15. дана, када ово решење постане извршно, поведе спор код надлежног суда.

Ово решење одобрио је Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 23. априла 1905. године П.Бр. 9984.

По изјављеној жалби Државни Савет одлуком својом од 3. октобра 1906. год. Бр. 6496. одобрио је решење Министрово, а жалбу жалије Станке одбацио као неумесну. М. В.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Јавна сигурност у престоници последњих година знатно је побољшана, јер је највећи део људи, који су грозили јавној сигурности, послат у казамате, а други су се кlonили Београда због јаче полицијске активности. Тако је београдска полиција у последње време, изузев једног прошлогодишњег убиства имала посла са безначајним крађама, које су вршили највећим делом малолетници и сауге.

Ну пре неколико дана умало се у престоници није десило један грозан злочин, који би по свој прилици превазишао многе раније покраје и убиства и подсетио на времена Илије Гавриловића, Љубе «Трете», Мите «Штете» и др. који су, као што је познато, често пута у сред бела дана и у најживљим улицама упадали у дућане и вршили разбојништва.

Тај намеравани злочин полиција је осујетила, те је он остао само у покушају.

Ево у чему је ствар.

Познато је, да наши казнени заводи не поправљају кривце, да не кажемо да их чак и квари, и сва је добит од њих за сада, док су овакви кривци су, у томе, што за извесно време држи опасне људе ван друштва, да их после као још опасније опет друштву врати.

Тако су се у Београдском Казненом Заводу упознали Лазар Мијатовић, из Врчина у срезу грочанском, и Милан Христл, типографски радник, родом из Смедерева.

Лазар је са осуде пуштен јуна месеца ове године, а Милан нешто раније.

Како су обојица за све време робљјања као готово и сви само седели и слушали хвалисања својих колега о извршеним делима, као и договарање како се и где може доћи до пара кад се са осуде пуште — то им је и рад по отпуну из завода, наравно, био тежак, ма да су га обојица имали, први у селу као земљорадник, други овде као типограф.

Састајући се у Београду они су почели договарати се, како би и где на лак начин дошли до великих пара, те да и у будуће не морају радити. Лазар је оставио Милану, који

3. То, што је мало час о одговорности правног лица за поступке његових органа казано, важи и за државу као правно лице јавног права. И држава изјављује своју вољу преко својих органа — чиновника, и оно што чиновници у вршењу званичног посла учине, сматра се да је држава учинила. Али у погледу државне одговорности за поступке својих чиновника прави се у правној теорији ова разлика:

а. Пре свега државна делатност може бити двојаке природе: или држава врши преко својих чиновника јавну власт, послове, који се означају као јавно-правне функције државне, или држава предузима послове приватно-правног карактера, послове, који се означају као приватно-правне функције државне власти. У послове јавно-правног карактера долазе: вршење правосудја (извиђање и пресуђење спорова, вођење интабулац. књига, извршење судских пресуда и др.), обезбеђивање живота и имања грађана (полиција сигурности), наплата царине и порезе, војна и просветна делатност државна и др. У послове приватно-правног карактера долазе: послови државних железница (превоз робе и путника, грађење железничких пруга), поштански, телеграфски и телефонски саобраћај, послови државних економија, грађење и оправка државних зграда, путова и др., експлоатисање шума, рудника, примање новаца на чување у државним касама и депозитима и т. сл. Онамо дакле где се држава појављује као највиша власт, која држављанима заповеда и не трпи противљења, онамо где се испољава однос потчињености држављана према држави, имамо јавноправне функције државне, послови државних органа, који из тих функција истичу, јесу јавно-правног карактера, а онамо где се држава упушта у приватно-правни саобраћај, где не заповеда на основу своје највише власти, већ улази преговоре с грађанима и ступа у пословне односе с њима, ту имамо приватно-правне функције државне, ту се јављају послови приватно-правног карактера.⁵⁾

(наставиће се)

Д-р Д. Аранђеловић.

дећи у томе својству, учинила какав иступ због непослушности према полицијским и општинским властима или иступ, који би се тичао сигурности лица и имања, здравља, чистоте, уредности и угодног јавног саобраћаја, тишине или кварења и уништења туђе имовине — казниће се у место органа само друштво, а поред тога оноће одговарати и за накнаду штете, ако би је било. На спрам друштва могу се применити казне из тач. 2., 4. и 6. § 310., а где закон одређује казну затвора, друштво ће се казнити новчаном казном по § 315.» Према овоме друштво може бити кажњено новчаном казном и одузимањем ствари.

5) У осталом и поред овога овде изложеног критеријума за поделу, није увек баш тако лако одредити границу између јавно-правних и приватно-правних послова државних, пошто су често извесни послови такве природе, да носе на себи карактер и јавно-правне и приватно-правне функције државне. Gierke у свом реферату о питању, које се овде расправља (в. Verhandlungen des 28. Deutschen Juristentages B. I. стр. 116.) вели: да у свима односима мешовите природе, а нарочито у погледу управе и корисовања јавним установама наступа по грађан. зак. (немачком) одговорност државе, општине и других јавних корпорација. In dubio contra fiscum (у сумњи против државе).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

је и пре а и сада живи у Београду, да он извиди где се лако може обити каква каса, а он ће већ спремити за то све што треба.

И Милан је заиста убрзо нашао, да се каса Првостепеног Суда за варош Београд може врло лако похарати. Ради тога он је последњих дана често свраћао у суд кад на какав претрес, кад неким измишљеним послом, док није сазнао распоред одељења, положај благајне, кога поћу има тамо, и све друго што му је требало.

Све је то после саопштио Лазару, с којим утврди и цео план.

Лазар је још имао да набави потребна оруђа за отварање и обијање, те се врати у село и спреми све што је било потребно, на 18. овог месеца рано дође у Београд. Собом је понео и алат, али је крупније делове оставио пред Београдом у једном трњаку.

У кафани код „Два Дуда“, где су се и раније најчешће састајали и договарали, нађе се са Миланом. Ту се коначно договоре, да још исте вечери изврше то дело, пошто је иначе било време врло погодно услед јаког ветра, па Милан оде као и обично у шампанију на рад, да изостанак од рада не би био сумњив, а Лазар проведе дан по крајњим кафаницама београдским.

Увече у 6 сати онет се састану код „Два Дуда“, оду на вечеру, сврате по том и на једну славу, па са те славе оду на место, где је Лазар оставио алат, те га понесу у варош.

Како су знали да у суду сваки један послужитељ са фамилијом и да им је он једна озбиљна сметња, то је се Лазар и за то побринуо и понео са собом и оштар велики нож, и сигуран револвер Нагановог система, те да у случају потребе уклоне с пута све што буде сметао извршењу њиховог плана.

Београдска полиција благовремено је сазнала за ово њихово договарање и план, те је и она са своје стране у исто време предузела све мере, да зликовцима осујети извршење намераваног дела и похвата их на самом делу.

Ради овога три полицијска органа у цивилу склонили су се одмах с вечера у подрум период судске зграде, чија се врата налазе до самих врата што воде на судске степеннице и одаје, а одакле су могли посматрати и долазак зликоваца и њихово даље кретање.

С поља, на два места, према излазима из судског дворништа били су склоњени униформисани полицијски органи, који би на знак оних из подрума имали да приђу, опколе зликовце и похватају их онда, када већ буду ушли у судске одаје.

Прикривање у саме судске одаје било је искључено због сумње, да у ово није умешан и судски послужитељ, који је у суду свањао.

Одмах после десет сати Лазар и Милан су се појавили у судском дворништу са доње каније из сокачета од општинског суда и брзим и дугим корацима прешли преко дворништа, прошли поред подрумских врата, иза којих су она три полицијска органа била прикривена, па прошли и врата што у суд воде, а зауставили се до других врата, која су одмах до судских, али која воде у мењачку радњу „Фортуна,“ која се под судом налази.

Ту су спустили алат, који су под горњим оделом донели и Лазар је одмах почео да одваљује врата од мењачке радње, мислећи да су то врата што воде у суд. Како је у канији — ходнику — под судском зградом, где су се

налазила троја врата: подрумска, судска и мењачка, била помрчина, то ни Милан није приметно одмах да то нису судска врата, већ мазо доцније, пошто су му очи у помрчини почеле боље распознавати предмете, те је позвао Лазара на друга, судска врата, која је почео најпре калаузима отварати.

Како је тога вечера дувао јак ветар, то је сваки час по нешто лункало, те је то зликовце узнемирило. Због тога Лазар нареди Милану да иде на улаз у дворниште и мотри да ко не нађе док он отвори врата, али чим је Милан тамо пошао, приметио је код каније полицијске органе, који су ту с поља пришли и враћајући се трком натраг само је узвикнуо:

— Полиција, бежи!

После тога су обојица ухваћени и од Лазара је одузет револвер, који је у руци држао.

Милан је одмах везан, али се Лазар везивању противио и једва је био савладан, када је код њега нађен прикривени велики оштар нож, којим је сигурно мислио да се при спроводе ослободи спроводника и побегне, због чега се и опирао везивању.

На лицу места, у ходнику, нађени су алати које су разбојници донели: калаузи за отварање, हुскија за обијање и једна справа са бургијама за бушење и обијање каса.

Приликом оног пушкарања Лазар је рањен у десну бутину.

Од полицајца није нико повређен.

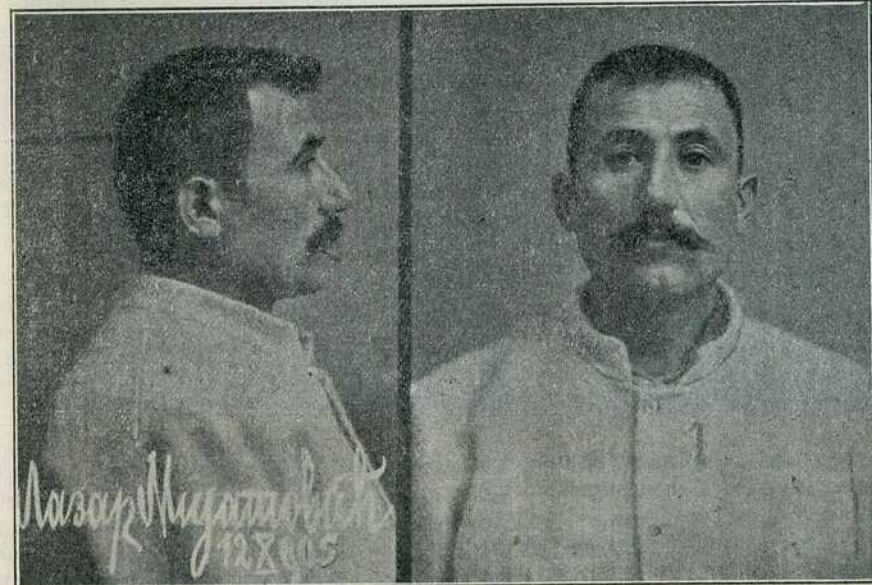
Над разбојницима је одмах поведена истрага

Како назад нису могли, потрчали су предњој судској канији из Клез Михаилове улице, која је била закључана.

У истом моменту када су они потрчали канији, истрчала су из подрума са револверима

за покушаје опасне крађе и убиства. Они су обојица и раније били осуђивани, али је Лазар особито опасан зликовац. За алат и револвер нагановог система, дакле државни, подбр. 4130, никако неће да каже откуд му.

у руци она три полицијска органа и викнула им да се предаду.

На тај позив Лазар је одговорио револверским пуцњем на полицајце, те су и ови опалили у ону помрчину према њима. У исто време притрчали су и припуцали и они полицијски органи што су били на пољу, те се разбојници склонили поред зида иза гесимсова.

Тога дана када су они хтели да изврше ову похару у судској каси било је преко 100.000 динара само готовог новца.

Ако би ко што знао о овој двојници зликоваца, моли се да то достави Управи гр. Београда или кварту варошком, који води над њима истрагу.

ПОТЕРЕ

Стеван Јовановић, циганин, који је био стављен у притвор због крађе коња, разбио је зид на апсани општине јадранско-лештанске и побегао. Стеван је висок, сувоњав, стар 19 — 20 година, малих бокова, очију буљавих и веома црн. Има обичај да се издаје под лажним именима, као што је 19. овог м-ца, кад је ухаћен, изјавио да се зове Милан Марковић, и да је из Прњавора. Стеван је веома опасан и склон бегству, а ово му је трећи пут како бежи из затвора. Препоручује се свима полицијским и општинским властима да га живо потраже и у случају проналаска да га спроведу под јаком стражом начелнику среза јадранског или начелнику среза посаво-тамнавског с позивом на депешу Бр. 19183.

Михаила Марковића, абаџијског раденика из Београда, тражи кварт теразијски, код кога има да одговара за покушај убиства. Михаило сада као раденик штрајкује и стално се крије по Београду, но могуће је, да је у унутрашњости. Зато се обраћа пажња свима квартовима и полицијским властима да га потраже и у случају проналаска стражарно спроведу кварту теразијском с позивом на акт кварту теразијског Бр. 9948.

Сретен Макић, притвореник њупријског првостепеног суда, 20- т. м-ца побегао је из судског дворашта. Фотографија је Сретенова, коју износимо, из 1905. године, када је био при пут на седмогодишњој робији за две опасне крађе. Сада је био под судом за братоубиство и браколомство, за шта је осуђен на двадесетогодишњу тешку робију. Сретен је родом из Параћина, стар 22 године, средњег раста, смеђ,

носав, смеђ, у лицу роав од богиња, у сукненом сељачком оделу. Нека све полицијске и општинске власти најживље трагају за овим злочинцима и пронађене под јаком стражом упуте начелству округа моравског с позивом на депешу Бр. 10564.

Непознато лице ноћу између 9. и 10. т. м-ца извршило је опасну крађу Јосифу Броду, трговцу овад. у краљ Милановој ул. бр. 42. Крадљивац је најпре отворио удешеним кључем врата на дућану, која из ходника у исти воде, а за тим је на другим вратима разбио прозор и браву развалио па је врата отворио и у дућан ушао. У дућану је разбио фијоку на тезги и из фијоке извадио једну блехану касицу где је новац био, па њу разлукао и из исте украо 150 динара у злату и то 7 наполеона од 20 динара и један од 10 динара, 170—180 динара у српским новчаницама од по 10 динара и 8 круна у сребру и то од 5, 2 и 1 круне. Сем тога из отворене фијоке украо је у сребру 1 динар и у никлу 2—4 динара и у двопарцима 2—3 дин.

Сумња се да је ову крађу извршило једно лице чије је име непознато. Оно је старо око 23 године, средњег раста, малих бркова, необријано и јако чуваво. Говори рђаво српски као Хрват, а признало је да је војни бегунац из Загребца. Од одела има на себи старо и поцепано црно одело, на погама цокуле а на глави жути сомотски шешир. Препоручује се пажња свима полицијским и општинским властима да ово лице потраже и у случају проналаска упуте кварту теразијском с позивом на акт Бр. 10231.

Крађе стоке. Непознати крадљивци ноћу између 11. и 12. ов. м-ца украли су са ливаде Милана Сокића, тежака из Лишнице у срезу трнавском, једну кобилу и једну ждре-

других знакова и роваша. Акт начелника среза трнавског Бр. 11075.

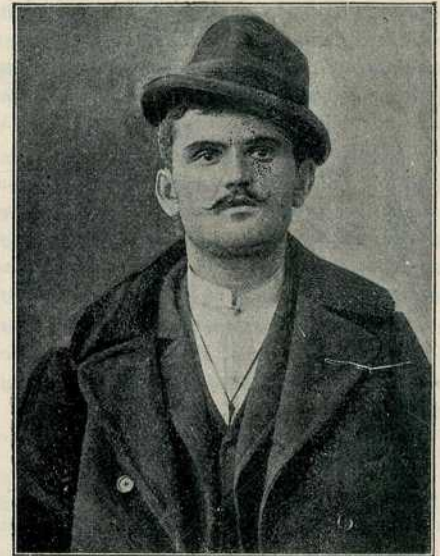
Ноћу између 16. и 17. овог м-ца непознати крадљивци украли су из тора Тодосија Борђевића, тежака из Стублина у срезу моравском окр. нишког, 12 брави оваца од којих су 6 црне, а 6 беле. Акт начелника среза моравског окр. нишког Бр. 14.296.

Ноћу између 17. и 18. ов. м-ца непознати крадљивци украли су два коња и једну кобилу Животи Перићу, тежаку из Бубушинца среза пожаревачког. Један је коњ матор 10 година, мрк, са жигом «Т», без других роваша. Други је коњ матор 6 год., мрко-доратаст, са жигом «Т», без других знакова и роваша. Кобила је матора 3 год., длаке зеленкасте, а по челу, цветасте, без других роваша. Акт начелника ср. пожаревачког Бр. 20.558.

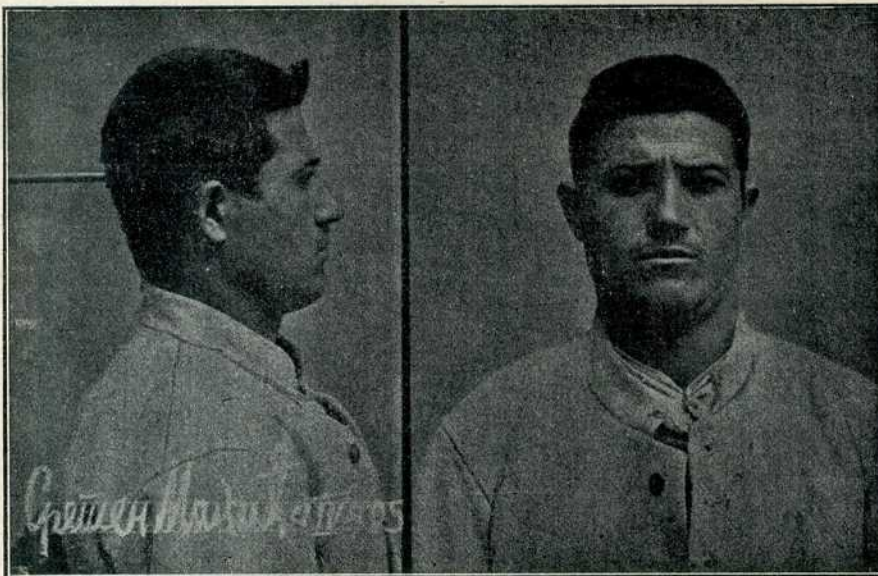
Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покраје.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У притвору код начелства округа нишког налази се чувени кесарош и коцкар Љубомир

Бошковић, „Љупче“, из Крушевца. Он је стар 31 годину, средњег раста, призмањаст, бријасе; на себи има грађанско одело, а испод њега једно шумалијско сељачко одело; на глави има црну шубару. До сада је неколико пута био осуђиван за крађе, а сва је прилика, да је и у последње време извршио где какво казнимо дело. С тога се износи фотографија Љубомирова, и препоручује се свима полицијским и општинским властима, а приватни се моле, ако би знали, да је Љубомир извршио где какво казнимо дело, да о томе известе начелство окр. нишког с позивом на депешу Бр. 20455.

носав, у црном грађанском оделу. Од особенних знакова има: а) белегу од опекотине у облику праве линије, правца косог, величине 4 см. за 10 см. изнад десног ручја; б) мрку пегу, овалног облика, величине 3|1 см., испод спољњег угла десног ока; в) белегу од чира, овалног облика, величине 1.5|1 см. за 10 см. испод споја кључних костију на грудима.

Сретен је побегао заједно са **Николом Ивановићем**, притвореником, родом из Паљана у срезу параћинском, који је стар 24 године,

бицу. Кобила је матора 8 год., длаке зелене, са жигом „К.“ Ждребица је матора пола године, длаке кулатасте, с десне стране под гривом има рану од посекотине, која још није зарасла, других роваша нема. Исте ноћи по свој прилици и исти крадљивци украли су Кости Данбуловићу, тежаку из Мршинаца у истом срезу, једну кобилу. Кобила је матора 5 година, длаке мрко-зелене, по челу мало цветаста, по ушима има белу белегу као конач, у једну задњу ногу поткована је слабим ковом, без